

נייר עמדה בנושא:

התנגדות להצעת חוק הרחקת סטודנטים תומכי טרור – שמירה על אוטונומיה אקדמית ושוויון בפני החוק

ביום שני, 3.2.25 ועדת החינוך של הכנסת תדון, כהכנה לקריאה ראשונה, בהצעת חוק זכויות הסטודנט (תיקון - הרחקת סטודנטים תומכי טרור ממוסד לימוד ופירוק תאים תומכי טרור), התשפ"ג-2023 (פ/25/2368).

בדברי ההסבר לחוק נטען כי הוא אמור לתת למוסדות האקדמיים כלים להתמודד עם סטודנטים תומכי טרור, להרחיקם מלימודים אפילו לצמיתות, ולשלול הכרה בתארים שלהם, זאת גם אם לא עברו על חוקי המדינה.

ארגון "[בשער](#) – קהילה אקדמית למען החברה בישראל" מתנגד נחרצות לתיקון המוצע בהצעת חוק זאת. התייחסנו לאספקטים שונים הכרוכים בתיקון זה בנייר עמדה קודם "[עמדת בשער בנושא חופש הביטוי ומרחב הענישה באקדמיה בזמן מלחמה](#)" (18.12.23), כאשר התייחסותנו בו לקהילה האקדמית כללה הן חברי וחברות סגל והן סטודנטים וסטודנטיות.

חופש אקדמי וחופש הדיבור הם ערכי יסוד באקדמיה, והאוטונומיה המוסדית מאפשרת למוסדות להשכלה גבוהה לקבוע את התנהלותם בהתאם לערכים אלה ולאכוף אותם באמצעות תקנונים וקודים אתיים. המדינה רשאית להגדיר פעולות כבלתי חוקיות או פליליות, והאחריות לאכיפת החוק והענישה צריכה להישאר בידי המשטרה ומערכת המשפט. חוקי המדינה צריכים לחול באופן שוויוני על כלל הציבור ללא ייחוד או החמרה כלפי חברי וחברות הקהילה האקדמית.

אין להטיל על המוסדות להשכלה גבוהה תפקידי שיפוט ואכיפה עם עונשים מוגדרים מראש בנושאים שאינם בתחום האקדמי ושחוק מדינה חל עליהם – זה לא תפקידם משום בחינה: ערכית או תפקודית, ויש למנוע אף כל מראית עין של התערבות פוליטית בניהולם.

בנוסף, הזכות ללמוד ולרכוש השכלה היא ערך דמוקרטי מרכזי וזכות יסוד, המוקנית גם לאסירים ואף למי שהורשעו בעבירות חמורות. אין סיבה להחמיר באקדמיה בפרט כאשר במקומותינו אנשים שהורשעו בתמיכה במעשי טרור מורשים לכהן כמשרתי ציבור ושרים בממשלה. שלילת הזכות להשכלה אקדמית או לתואר מהווה עונש קיצוני ביותר שיש להפעיל רק לאחר בירור מעמיק ובתנאים מוגבלים ומוגדרים היטב, כאשר ההחלטה חייבת להתקבל על ידי המוסד האקדמי עצמו, באמצעות מנגנוני הפנימיים בלבד.

עמדת "בשער" היא שיש לדחות את הצעת התיקון לחוק מכל וכל.

1.2.2025

ארגון "[בשער](#)" – קהילה אקדמית למען החברה בישראל (ע"ר) – מאגד מעל 2,000 חברות וחברי סגל אקדמי מכל מוסדות ההשכלה הגבוהה בישראל, כולל בין היתר כלות וחתני פרס נובל ופרס ישראל, נשיאות, נשיאים ורקטורים לשעבר, הפועלים למען החברה בישראל ולמען שימור האינטרס הלאומי של המדינה בתחומי ההשכלה הגבוהה, המחקר והאקדמיה – כל אלה הכרחיים לשגשוגה של המדינה בכל תחום ולקיומה כחברה פתוחה, סובלנית ודמוקרטית, חברה שתומכת במחקר איכותי וחדשני ומקדמת ידע, תוך שמירה על עצמאותה ואיכותה של מערכת ההשכלה הגבוהה. יו"ר "בשער" היא פרופ' [חגית מסר-ירון](#).